Skelleftebygden

TIDNING FÖR LOKALHISTORIA

1/2010

Karl-Bertil Stenmark var både bonde och konstnär. Hans snidade figurer ser ut att vara fångade mitt i en rörelse och ingen figur är den andra lik.

Innehåll

Ett mönsterjordbruk i Skelleftebygden *4*
Karl-Bertil Stenmark – arbetslivets skildrare *6*
Vandringshistoria i de kustnära trakterna *9*
Finnträsk och Johan Petter Lindströms ättlingar *12*
Radikal, samhällsomstörtande och kristendomsfientlig *16*
Ögonblicksbild den 6 juni 2009 *20*

Tidningen *Skelleftebygden* ges ut av SKEFO,
Skellefteås lokalhistoriska förening. *http://skefo.skelleftea.org*

Redaktion:
Rolf Granstrand, redaktör och ansvarig utgivare
070-266 87 23, rolf.granstrand@gmail.com
Åke Bäckman, redigering och grafisk form
Tryckt av Skellefteå Tryckeri AB 2010.

Besök sajten *lokalhistoria.skelleftea.org* – en rik källa att ösa ur!

Landsförsamlingens kyrka och storbron över Skellefteälven i början av 1860-talet eller möjligen något tidigare medan träkistor ännu inte ersatts av stenpelare. Den stora huset hitom kyrkan är en mangårdsbyggnad tillhörig Lejonströms såg (till höger) *Foto via Skellefteå museum.*

Förord:

Är vi måhända lite hemmablinda?!

Nåja, nog är vi väl ändå tämligen ofta både medvetna om och tacksamma för alla de vackra natur- och kulturmiljöer som ryms i den vidsträckta Skelleftebygden. Men just i denna text vill jag slå ett slag för den helt unika miljö vi har i bygdens själva hjärta, alltså området kring den gamla sockenkyrkan och den slinga vi kallar ”Broarna runt”.

Som hundägande Sunnanåbo har undertecknad praktiskt taget dagliga tillfällen att avnjuta anblicken av Lejonströmsbron, Landskyrkan, Bonnstan och Nordanå sett från södra sidan av älven, t.ex från den gamla varvsplatsen nedanför slakteriet. (Visst ja, slakteriet är rivet men ändå …)

Ett så stort fredat område med så mycken kulturhistoria bevarad mitt i en levande stadsbygd, det är inte lätt att återfinna på annat håll, möjligen med undantag för rundan kring Djurgårdsbrunnsviken, påstår jag som gammal stockholmare.

Och mitt i denna miljö finns Skellefteå museum med ofta intressanta arrangemang och förnämliga basutställningar. Denna gång vill SKEFO särskilt framhålla den nu i vinter tjugoårsjubilerande utställningen *Möda för föda*, baserad på Karl-Bertil Stenmarks träskulpturer. Utställningen presenteras närmare i en artikel av Gunilla Wikström i detta nummer av Skelleftebygden. Vågar påstå att ingen annanstans finns en lika minutiöst noggrann och konstnärligt gestaltad beskrivning av arbetet i det gamla bondesamhället. Gå dit, se och njut !

I andra artiklar i detta nummer skildras ett antal människor som befolkade detta samhälle, dels Per och Anna Britta Wiklund i Bodan och dels Johan Petter och Klara Lindström i Finnträsk, två familjer som gick helt olika öden till mötes.

Vi får också genom Bengt Enqvist och Åke Lundgren ta del av den fascinerande berättelsen om när tidningen Norra Västerbotten kom till världen för precis hundra år sen. Ja, som en del av jubileumsfirandet har ju förresten den anrika tidningen bytt namn; till Norran förstås.

Det är med glädje vi lokalhistoriskt intresserade kunnat konstatera att Norran de senaste åren satsat mer på bygdens – och tidningens – historia. Ja, det gäller för övrigt även Västerbottens Folkblad, även om denna ännu har några år kvar till hundraårsdagen.

Det finns en fin vandringsled mellan Skelleftehamn och Ursviken som Åke Bäckman berättar om. Stigen är kantad av skyltar med lokalhistoriska teman. Den passerar bland annat det gamla industriområdet Sävenäs, Alderholmens varv och Ursviken, som var stadens livliga uthamn från ca 1850 och in på 1920-talet.

Och då kan jag avslöja att nästa nummer av Skelleftebygden, framemot sommaren, är tänkt att ha som tema just den klassiska segelsjöfartssepoken med skeppsbyggare och redare, sjömän och köpmän, roddarmadammer, stuvare och splitvedslasterskor och så förstås seglatser till när och fjärran. Tror du att du kanske har nåt bidrag, så hör av dig till redaktionen.

Till sist en uppmaning: Ta för vana att nån gång om sänder gå in på den lokalhistoriska portalen på nätet, en verkligt rik källa att ösa ur med nytt material mest varje vecka. Sajten berättar om allehanda arrangemang i Skelleftebygden, och har dessutom genvägar till såväl SKEFOs som ett dussintal andra intressanta hemsidor. Adressen är *lokalhistoria.skelleftea.org* .

Med vintriga hälsningar
Rolf Granstrand
ordf. SKEFO

Ett mönsterjordbruk i Skelleftebygden

I Bodans byakista återfanns i mitten av 1990-talet en syneförrättning, dvs en noggrann besiktning av hemmanet Bodan nr två, genomförd redan 1820. I dokumentet framträder ett ambitiöst odlingsprojekt, en ytterst driftig hemmansägaränka och en familjetragedi.

År 1800 köpte Per Wiklund hemmanet Bodan nr två av Lars Larsson och Anna Olovsdotter. Den 25 april året därpå gifte han sig med Anna Britta Örnberg, prästdotter uppväxt i Skellefteå. Båda var i fyrtioårsåldern.

Per var skeppare och fraktade varor i hela Östersjöområdet. Anna Britta skötte jordbruket med stort intresse och tog initiativ till nyodling och dikning, som genomfördes med hjälp av drängar och inlejd arbetskraft. År 1806 föddes sonen Per; Anna Britta var då 46 år.

Fadern, Per senior, avlider 1815 i en epidemisk sjukdom på resa till England, 56 år gammal. Anna Britta stod ensam med en nioårig son och en stor egendom.

Boupptecknigen efter Per Wiklund är på 13 sidor. Han hade två hemman, Bodan nr 2 och Böle nr 4, andelar i kronobygget Holmfors, andelar i Holmfors och Ytterstfors finbladiga sågverk, hälften av en nybyggd galeas, andelar i en äldre brigg samt mycket annat. Summan av dessa tillgångar uppgick till nästan 15 000 Riksdaler.

Skepparänkans mönsterjordbruk

På sensommaren 1820 genomförs så på Anna Brittas begäran en mycket detaljerad besiktning och beskrivning av hemmanet och odlingsarbetet, som ägt rum under de gångna tjugo åren.

Förrättningen genomfördes av lantmätaren Pehr Klingberg och bevittnades av kronolänsman N. Clausén och häradsdomare Carl Stenlund, Sunnanå. Rapporten inlämnades den 28 september till Kongl. Hushållningssällskapet i Umeå och sannolikt kom också initiativet till undersökningen från detta sällskap.

Så här anges skälet i förordet – i den tidens språkdräkt:

”Och som det är en allmänt känd sanning, att intet Hemman i Häradet eller Socknen, mot dess Skattetal hunnit, med odlingar och Lantmannabruk å sin jord så långt som detta, ansåg han, hafwa hemmanets hela economi i det nogaste utredd; ländande bland annat, till exempel och efterfölgd för andra, som sitta i lika, och måhända både bättre och sämre odlingstillfällen, häraf vinna uppmuntran;”

En beskrivning av ett förmodat mönsterjordbruk, med andra ord!

Sedan följer en femtonsidig genomgång av varje del av ägorna, uppdelad på åkrar, lindor (=trädesmark) samt ängar, totalt drygt 162 tunnland, vari även beskrivs nyodling, stenbrytning och utdikning. Av sammanställningen framgår att bara under perioden 1810-20 en areal på 63 tunnland nyodlats, vilket lett till en betydande ökning av hemmanets avkastning. Man skriver också att byggnaderna var tillräckliga för större hushållning, ”Rymliga, snygga och i fullkomligt godt stånd. Derjämte äger hemmanet, utom tvenne med vindar wäl försedda Stolpebodar, Wagnslider och Redskapshus, Trösklada för häst 75 alnar lång, Torkhus eller Kölna, som å landet kallas Bastufwa, 2:ne större Salpeterlador, nybyggda, som kommer att utsjudas första gången denna höst, och 70 stycken större och mindre foderlador spridda kring ägorne, alla Näfwerlagda och i gott stånd, samt källare och wattenbrunnar.”

”Å hemmanet finnes nu 4 Dragare; Med köroxar, tjur och ungboskap sammanräknad 30 Nötkreatur och 30 stycken Får;”

Beskrivningen avslutas med en ekonomisk värdering av det arbete som utförts, varav framgår att drygt nittio procent av arbetet utförts under den senare tioårsperioden, då Anna Britta till stor del ensam ansvarat för hemmanets skötsel och drift.

Ny mangårdsbyggnad 1829

Sonen Per Wiklund d.y. har nu blivit 23 år och verksam som handlare och registrerad som borgare i Öregrund, så Anna Britta, nu 70 år, fortsatte som husfru på Bodan nr 2.

Den nya mangårdsbyggnaden – med disponent C M Hernod på Ytterstfors som byggmästare – var en mycket pampig tvåvåningsbyggnad med måtten 10 x 20,5 meter. Timret togs från Medle, bilades och timrades på plats.

Ernst Westerlund besökte denna gård den 31/8 1949 och skriver att den hade två fulla våningar, att köket mätte 11 x 12 alnar, att det fanns sex rum på nedre botten, en pelarkakelugn i sydöstra rummet samt två murstockar.

Några år senare, 1833, lät Anna Britta bygga ytterligare en gård, åt rättaren Per Renström. Anna Britta förestod ett stort hushåll med rättare och upp emot tjugo drängar och pigor, lite beroende på årstiden. Allt går väl för Wiklunds på Bodan nr 2.

Den nya mangårdsbyggnaden – med disponent C M Hernod på Ytterstfors som byggmästare – var en mycket pampig tvåvåningsbyggnad med måtten 10 x 20,5 meter. Timret togs från Medle, bilades och timrades på plats.

Katastrofen

Strax före jul 1836, den 16 december, hände något som förändrade allt. Då födde pigan Margareta Christina Tjärngren barn, och fadern var sonen på gården, Per Wiklund.

Det ledde till en total brytning med modern, prästdottern och husfrun Anna Britta, som inte kunde acceptera det som skett. Per kördes hemifrån och gjordes arvlös. Mor och son förlikades aldrig.

Anna Britta var vid detta tillfälle 76 år men fortsatte driva jordbruket med hjälp av rättaren samt pigor och drängar, men hon tog också hjälp av vännen Abraham Häggström på Johannestorp, framför allt vad gällde ekonomisk rådgivning. Häggström, som också var prästbarn, berättar om detta i sina senare utgivna dagboksanteckningar *”Arbetsliv i Skelleftebygden 1836-39”*.

Abraham och hans hustru Anna Margareta var sen många år nära vänner med Anna Britta Wiklund, som bl.a. deltagit vid äldste sonens dop 1819 och som 1827 följt deras då 14-åriga dotter Maria Margareta (Majken) på första resan till Stockholm ombord på en brigg förd av kaptenen Hällberg.

Ålderdomen

Anna Britta blev mycket gammal. Den 15 augusti 1850 skriver rättaren Carl Anton Renström till häradsrätten och begär att hon ska ställas under förmyndare eftersom ”hon av ålderdom och sjuklighet är försvagad till själs- och kroppskrafter”. Hon är då fyllda nittio. Häradsrätten förordnar Renström till hennes förmyndare, vilket kungöres i Post- och Inrikes Tidningar. Hon avlider i ett gammalt soldattorp 1851.

För Per Wiklund innebar brytningen med modern en livskatastrof. Han dog som fattighjon i Falmark 1875.

Gårdens fortsatta öde

År 1874 delades det stora hemmanet i fyra delar. Lundbergs behöll en del, men största delen av den odlade jorden plus mangårdsbyggnaden köptes av förre rättaren Per Renström.

Detta hemman, som nu var på 3/16 mantal, såldes 1890 till Markstedtarna, som så småningom använder det som bytesobjekt för att komma över Olov Berglunds skogshemman i Svansele, vilket sker 1902. Och det är sen Berglunds som kommer att bruka hemmanet och bo på gården. Den vackra mangårdsbyggnaden revs 1959, men rättarbostället finns ännu kvar.

ESKIL WIKLUND

Karl-Bertil Stenmark – arbetslivets skildrare!

”*Under alla omständigheter är rörelsen intressant, i synnerhet när det gäller arbetsrytmen. En kropps sätt att röra sig är personligt och varierar mellan individer; därför har jag alltid fascinerats just av rörelser.”*

(Karl-Bertil Stenmarks självbiografi, Skellefteå museum, 1977) .

Hästens ungdomskraft, dynamiken i rörelsen och överskottsenergin, som den unga hingsten fortfarande besitter, skildras mitt i en yster och lekfull dans där den kraftiga halsen böjs i en bockande rörelse med flygande man. Materialet är al och färgen svart bets.

Karl-Bertil Stenmark använde nästan alltid al eller i vissa fall björk som arbetsmaterial till sina figurer, och arbetsredskapen var mejsel, kniv och träklubba. Arbetsrummet var lantköket i Gummark, sena kvällar och nätter, för Karl-Bertil var bonde. Konstnärsdrömmarna fick komma i andra hand. .

Bonden och konstnären Karl-Bertil Stenmark levde åren 1912–1989. Han föddes i byn Ragvaldsträsk strax söder om Skellefteå, men kom att bo och leva i grannbyn Gummark där han fann sin livskamrat Klara.

Karl-Bertils önskan att utbilda sig inom konstnärsyrket kom att kantas av motgångar och besvikelser. Enligt sonen Valter Stenmark sökte Karl-Bertil till konstfack i Stockholm men saknade pengar till terminsavgiften.

Hästens ungdomskraft, dynamiken i rörelsen och överskottsenergin, som den unga hingsten fortfarande besitter, skildras mitt i en yster och lekfull dans där den kraftiga halsen böjs i en bockande rörelse med flygande man.

Tiden gick och orostider kom att prägla Europa under krigsåren 1939–1945. Andra världskrigets tragiska period blev för Karl-Bertil en tid av allvarliga frågeställningar runt livets mening och kom att inspirera till ett antal tavlor med andligt innehåll och många är de bönhus som har målningar av Karl-Bertil från denna period.

En tavla från tiden vid andra världskriget i Valter Stenmarks ägo skildrar hur flyktingar från Finland kommer gåendes via Haparanda till Sverige. Ett stort antal människor, bärandes sina ägodelar i bylten går mot betraktaren. En mörk skog bildar bakgrund i skymningsljus och längst bort vid horisonten en skog – ett land i brand. Människorna som går i en lång rad efter varandra böjda, tyngda av inte bara sina ägodelar i bylten utan även av att tvingas lämna sin hembygd utan att veta om de någonsin kommer att kunna återvända hem.

”De finska flyktingarna var förtvivlade, men tappra och duktiga människor. Många hade lämnat ett nerbränt hem. Nästan mest synd tyckte jag det var om korna som vandrat från östra delarna av Finland.” (K-B Stenmarks självbiografi)

Karl-Bertil gick med i den lokala konstföreningen i Skellefteå med förhoppningen att få delta i utställningar. Man kan i Karl-Bertils självbiografi läsa om hans besvikelse och frustration: ”- - - frågade jag ledningen för konstföreningen om jag eventuellt skulle få ställa ut mina arbeten, men fick alltid samma svar, nämligen: ’Vi har fulltecknat hela konstsäsongen så det finns ingen möjlighet därtill’.”

Men när Karl-Bertil äntligen hade en utställning med ett 60-tal alster, skulpturer, oljor och teckningar såldes 40 stycken – men, som han skriver i sin biografi: ”Inte en enda sak hamnade inom Skellefteå.” Det mesta såldes till västkusten och Stockholm.

Han kom så småningom att anställas på Skellefteå museum och arbetade där åren 1971 till 1977 under dåvarande

museichefen Peter Gustavssons ledning med att renovera och laga museiföremål i museets samlingar. Men med avsikten att skildra norrländskt bondeliv på ett pedagogiskt åskådliggörande sätt fick Karl-Bertil också snart i uppdrag att snida de olika moment som kännetecknat bondelivet i Norrland.

Karl-Bertil kom så småningom att snida ett 70 tal figurgrupper visande bl a sådd och skörd, fårklippning, tröskning, tjärdalsbränning, potatisupptagning och mycket mer. Allt är dokumenterat mycket noga i såväl skrift som bandupptagningar, nu förvarat i museets samlingar. Alla figurer snidades i skala 1:10 för att ge ett enhetligt intryck.

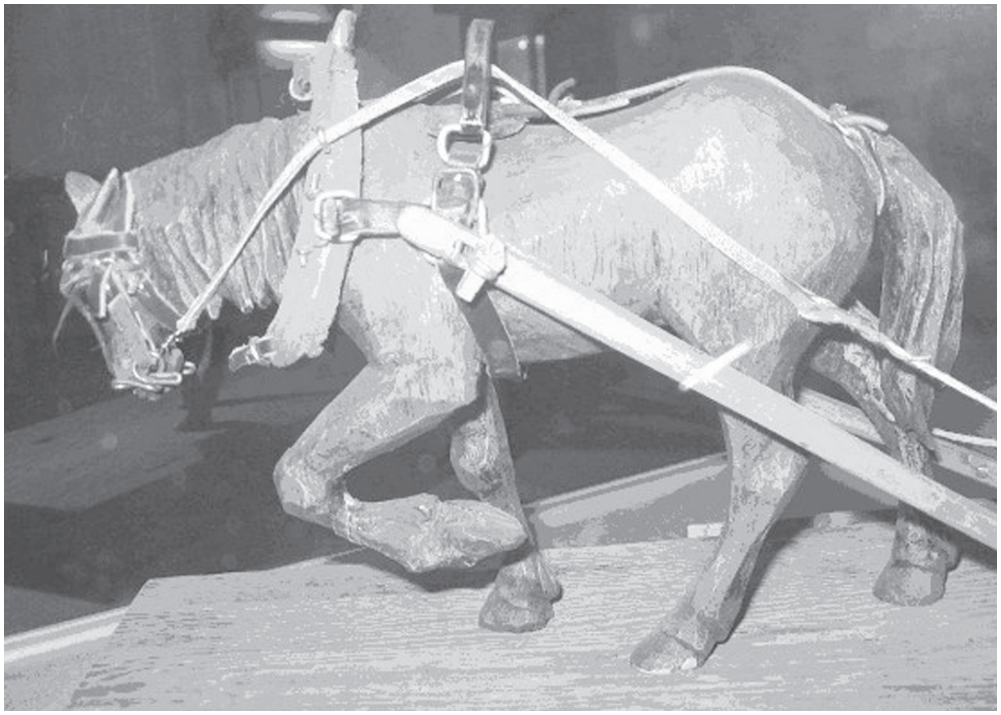
En tavla skildrar hur flyktingar från Finland kommer gåendes via Haparanda till Sverige. Tyngda inte bara av sina ägodelar i bylten utan även av att tvingas lämna sin hembygd.

Möda för föda

Utställningen invigdes hösten 1989 som en fast basutställning på Skellefteå museum under namnet ”Möda för föda”, men tyvärr hann inte Karl-Bertil uppleva invigningen; han avled under sommaren. Sina sista levnadsår var Karl-Bertil märkt av sjukdom som bl.a gjorde honom nästan blind – men han upphörde aldrig att snida.

När man kommer som besökare möts man av utställningens namn i träbokstäver ovanför dörren. Strax innanför dörren finns en kvarn som visar hur bark maldes som tillägg i mjölet år då kornskörden slagit fel. Ett 15 tal figurgrupper placerade så, att även barn i ålder 10-11 år kan gå runt montrarna och verkligen på nära håll betrakta de belysta figurerna som åskådliggör de olika arbetsmomenten i en bondes slitsamma liv, som det sett ut i århundraden. Samma redskap – samma mödor.

Besökaren ges en skildring av det hårda bondelivet – men får även en konstnärlig upplevelse. Man slås av att figurerna ser ut att vara fångade mitt i en rörelse och ingen figur är den andra lik. Hästen – favoritmotivet enligt såväl sonen Valter som Peter Gustafsson – återfinns i flera av montrarna, och man ser att Karl-Bertil inte bara avbildat en häst i betsel och tömmar utan också en arbetskamrat, tyst, trogen och lojal.

I en av figurgrupperna ser man en gammal häst, trött i rörelserna, med tungt nerböjt huvud. Som för att med sin tyngd driva rörelsen framåt. Vänster framben är lyft i en trött rörelse.

I en av figurgrupperna, ”Lilldrängen med häst”, ser man en gammal häst, trött i rörelserna, med tungt nerböjt huvud, som för att med sin tyngd driva rörelsen framåt. Vänster framben är lyft i en trött rörelse. Hästen, den gamla med knotiga höftben, så invand i sitt arbete att den tryggt kan anförtros att köras av lilldrängen.

En annan monter visar en häst som klipper med öronen, lyssnar bakåt med ena örat, aningen irriterat slänger missnöjt med halsen. Människor och djur, avbildade mitt i ett skeende, som föregås av en kroppsrörelse och följs av nästa.

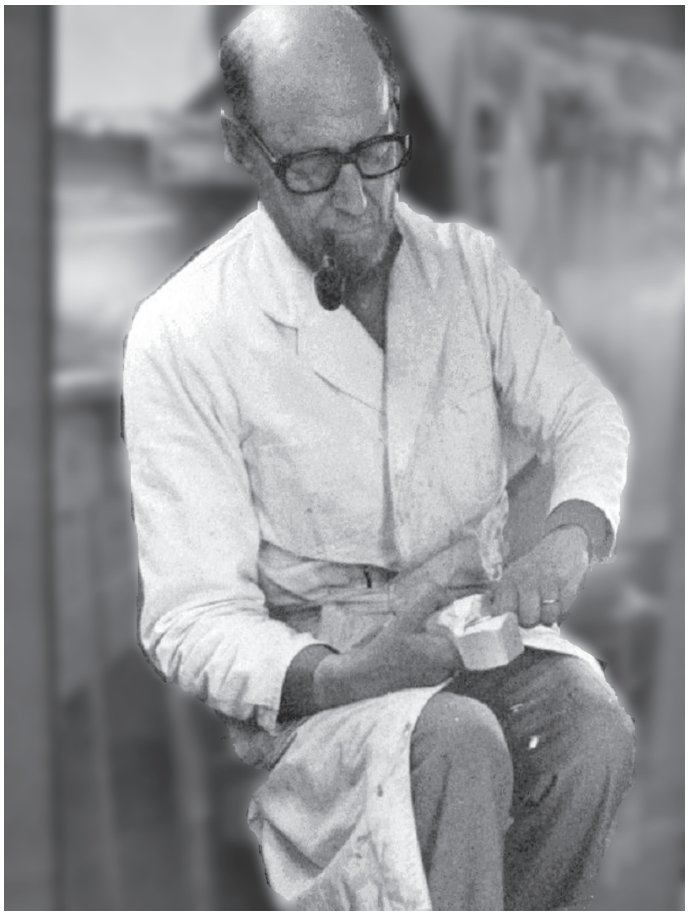
I sin självbiografi skriver Stenmark: ”När jag avbildade satte jag stort värde på individens sätt att röra sig, t.ex sättet

att hålla tändstickslådan när de tände eld på sin pipa. Jag kan säga att rörelserna är väl så karaktäristiska som den perfekta [avbildningen av] formen på en näsa!”
I en recension av en specialutställning om tjärhanteringen 1972 skrev Bengt Persson: ”Alla dessa ögonblicksbilder av det arbetande folkets vedermödor i en förgången tid är skildrade inte bara med realism och exakthet, utan även med all den konstnärliga inlevelse som Karl-Bertil Stenmark är mäktig. En social realism som inte gett avkall på kravet på konstnärlig gestaltning.” (Västerbottens Folkblad)

Och ”Möda för föda” finns ännu efter mer än tjugo år kvar som en uppskattad basutställning på Skellefteå museum. Sommartid kan man även besöka KåBe-stugan i Gummark, där ett stort antal skurna figurer visas, strax intill hembygdsgården. KåBe-stugan är belägen bara några hundra meter från Karl-Bertils hemgård.

GUNILLA WIKSTRÖM

Artikeln är ett sammandrag av en uppsats, som ingick i kursen ”Konstmiljöer i Norrland” hösten 2008.

Bonden och konstnären Karl-Bertil Stenmark levde åren 1912–1989. Han föddes i byn Ragvaldsträsk strax söder om Skellefteå. Han var målare och träsnidare.

Karl-Bertil använde nästan alltid al eller i vissa fall björk som material till sina figurer, och arbetsredskapen var mejsel, kniv och träklubba.

I Skellefteå museums utställning ”Möda för föda” kan man gå runt montrarna och verkligen på nära håll betrakta de belysta figurerna som åskådliggör de olika arbetsmomenten i en bondes slitsamma liv, som det sett ut i århundraden.

Besökaren ges en skildring av det hårda bondelivets alla mödor – men även en konstnärlig upplevelse. Man slås av att figurerna ser ut att vara fångade mitt i en rörelse, och ingen figur är den andra lik.

Vandringshistoria i de kustnära trakterna

Från den s.k. Lappstrupen nära Rönnskär och ända till Ursviksfjärden är det möjligt att vandra en stig som passerar många platser av lokalhistoriskt intresse.

Den nära fem kilometer långa stigen ger tillfälle till nyttig motion, men har också tillförts ett mervärde. Sedan ett par år kantas stigen av informationsskyltar med historiska fakta om olika platser. Numera finns fler än 20 skyltar med text och bilder uppsatta.

För innehållet svarar Museum Rönnskär med Sten-Arne Burman och Nisse Edholm som främsta idégivare. Fredrik Jansson på museet monterar text och bild i datorn. Skellefteå Fritid har bidragit med stadiga stolpar och stilfulla träramar med spåntak.

Den faktarika stigen har blivit mycket uppskattad. Även ortens småbusar visade i början intresse för skyltarna och har hedrat dem med sina sprejburkar, men det är inget bekymmer. Varje skylt är inplastad och har en reserv redan klar för snabbt byte. Hä lönsch int spreej.

Gång- och cykelvägen längs Ursviksfjärden – länets vackraste enligt Vägverket! – kommer säkert att få en fortsättning längs älven över det ännu stängda Scharinsområdet. Om livet där under två långa industriepoker finns massor att informera om på nya skyltar i en nära framtid.

ÅKE BÄCKMAN

Från faktaskylten längs österut, vid Lappstrupen i Skellefteå hamn, är det drygt en halvmil till den västraste.

Skylten längst västerut finns i Clemensnäs/Furunäs, vid platsen för byarnas Ordenshus. Den pampiga byggnaden invigdes 1886 och revs på 1960-talet.

Nästa uppslag:
Många av skyltarna är fyllda med fakta, och informerar med text och bilder om platsens historia och betydelse i gången tid.

Ursvike

Historien om Ursviken som Skellefteås uthamn började för ca 150 år sedan, och hamnen inledde därefter sin storhetstid. På 1890-talet byggdes ett godsmagasin och en paviljong för trafikanter, och en flyttbar kran anskaffades. Under 1920-talet minskade hamnens betydelse när den nya kajanläggningen i Kallholmen/Skelleftehamn togs i bruk.

Vykortsbilden togs vid sekelskiftet 1900 från den plats där du står nu. På kortet syns två hamnmagasin och på berget Lidéns skeppshandel och gästgiveri. Vid kajen ligger längst bort ”Luleå”, en av de många kustångare som vid den tiden anlöpte Ursviken enligt fast tidtabell. Mitt i bilden älvsbåten ”Nya Trafik” med passagerare i väntan på avgång mot Staden.

Prämen närmast är fylld med splitved, virkesspill från ångsågen avsett att lastas i fartyg ute på fjärden. Splitved, av engelskans splitwood, exporterades främst till England och användes som ved eller lådvirke.

ns hamn

Under Aug. mån. 1899
afgå från Ursviken
följande Ångare:

Norrut:

Hermelin den 1, 13 kl. 7 e. m. den 28 kl. 3 f. m.
Norrbotten den 4, 16 kl. 4 f. m. den 31 kl. 3 f. m.
Piteå den 5, 17 kl 7 e. m
Njord den 7 kl. 12 midn., den 20 kl. 2
Luleå den 9 kl. 7 e. m., den 22 kl. 4
Norra Sverige den 12 kl. 5 f. m. 26 kl. 2 f. m.
Westerbotten anländer den 5, 15, 26 f.
Thule den 7, 18, 28 kl. 8 f. m.
Uman den 11, 21 kl. 5 e. m.
Norrland den 6, 15, 25 kl. 3 f. m.
Elias Sehlstedt den 11, 20, 29 kl. 4 e. m.
Söderhamn den 7, 17, 27 kl. 3 e. m.
Gestrikland hvarje Tisdag kl. 9 e. m.
Artemis,
Lily från Lybeck den 9, fr. Köpenhamn d. 10
Germania

Söderut:

den 6, 18, kl. 11 f. m.

Närmare meddelar **H. C. Klockhoff.**

Norrländska Ångfartygsbolaget blev 1837 pionjär för kustpassagerartrafiken. Den nådde sin kulmen under 1870-talet, då fler än 30 rederibolag – de flesta med bara ett fartyg – kom att i hård konkurrens trafikera hamnarna vid Norrlandskusten.

Men ännu kring sekelskiftet 1900 var trafiken livlig. I augusti 1899 trafikerades Ursviken av ca 15 ångare i reguljär trafik. Tidtabellen ovan visar att hamnen angjordes av kustångarna vid ca 70 tillfällen för lämning och hämtning av passagerare och gods. Därtill kom älvsbåtarna till kajen på sina turer, ibland flera gånger om dagen. Segelskutorna fick oftast ankra på Ursviksfjärden.

Finnträsk och Johan Petter Lindströms ättlingar

Byn Finnträsk, ett par mil nordväst om Byske, har gamla anor som jordbruksbygd. Där heter många Lindström, och Johan Petter hörde till den första generationen med det namnet. Hans och hustrun Klaras ättlingar har kartlagts med mångas hjälp.

Den första nybyggaren kom till byn ca 1756. Fem bebyggelseområden kom att utvecklas, alla med sitt speciella namn. Gårdarna söder om sjön Finnträsket fick heta *Söromträsket.* **Där blev Johan Persson (f. 1821) och hans hustru Fredrika Fredriksdotter de första nybyggarna.** De kom dit 1847, det år de gifte sig.

Jan Persa, som Johan allmänt kallades, dog redan 1860 när han höll på med skogshuggning på Tjännheden, drygt en kilometer hemifrån. Han fällde ett träd över sig och blev liggande under trädet tills tioårige sonen *Johan Petter*, som var med honom, hämtat hjälp.

Fredrika var bara 34 år när hon blev ensam med fem barn, men hon drev jordbruket vidare. Hemmanet var hårt skuldsatt men hon lyckades behålla det, och med hjälp av sönerna fick hon det ordentligt på fötter och skaffade sig både dräng och piga. Fredrika dog 1918, 93 år gammal. Hemmanet hade hon redan 1877 sålt till sönerna Johan Petter och Leonard.

Johan Petter Lindström, här med hustrun Klara, var äldste son till Johan och Fredrika Persson. Paret gifte sig 1873. Bilden togs 1910 i Kiruna, där de besökte några av sina barn.
Foto: Borg Mesch

Johan Persson	Fredrika Fredriksdotter	Gustaf Nilsson	Eva Maria Larsdotter
1821-60	*1825-1918*	*1818-69*	*1821-1909*
Finnträsk	Finnträsk	Lillkågeträsk	Lillkågeträsk

Johan Petter Lindström	**Klara Amanda Gustafsdotter**
1850-1938	*1852-1939*
Finnträsk	Lillkågeträsk

Amanda Lindström *1874-1949*	Fredrika Andersson *1874-1915*	Leonard Lindén *1876-1959*	Johan Lindström *1878-1962*	Adrian Lindstrom *1881-1952*	Viktoria (Tora) Holmgren *1883-1978*
	Linda Forssell *1885-1944*	Sanfrid Lindström *1887-1971*	Andreas Lindström *1888-1973*	Carl Lindstrom *1892-1976*	Lydia Karlsson *1895-1930*

Elva barn, två till Kanada

Det äldsta av Jan Persas barn var **Johan Petter Lindström** (1850-1938). Den långa raden ättlingar till Johan Petter och hans **hustru Klara**, född Gustafsdotter, har kartlagts. Många i släkten har medverkat i denna ”släktforskning framåt”.

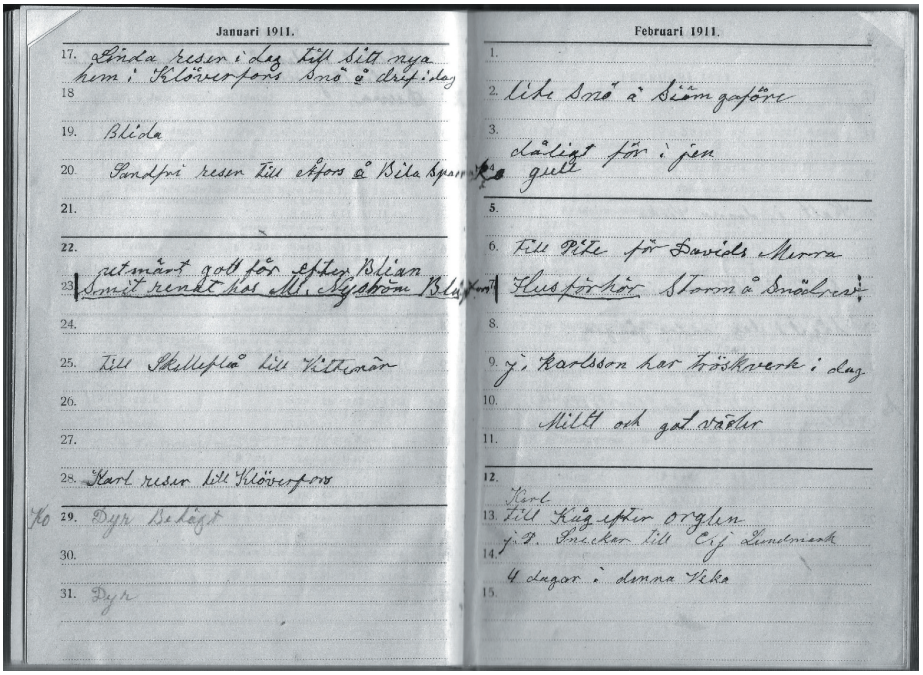
Johan Petter och Klara fick elva barn – sex pojkar och fem flickor. Fem av barnen stannade i byn, två tog ett rejält kliv till Kenora i Ontario, Kanada.

Leonard tog namnet Lindén för att inte förväxlas med sin farbror och flyttade 1901 till Kiruna, där han etablerade sig som trävaruhandlare och sågverksägare. Han bosatte sig senare i Uppsala.

Även *Johan (Johannes, Janne)* blev Kirunabo och gruvförman vid LKAB. På senare år bodde han i Skellefteå. *Viktoria (Tora)* anslöt sig till bröderna i Kiruna, där hon gifte sig. Familjen flyttade 1929 till Kallholmen/Skelleftehamn.

Adrian lämnade Sverige 1907. Med en annan svensk drev han trävaruföretaget ”Lindstrom & Nelson” och besökte 1926 hemtrakten. 1913 fick Adrian sällskap av sin bror *Carl* som kom att utveckla ”Kenora Fish Market”, med tiden känt i både Kanada och delar av Nordamerika för sina kvalitetsprodukter. ”Jag är rik som ett troll” skriver han skämtsamt till systern Tora, och det var nog ingen osanning. Carl kom hem på besök flera gånger.

Sanfrid och *Andreas* tog över delar av föräldrarnas fastighet och stannade som jord- och skogsbrukare i Finnträsk, liksom *Fredrika* och *Lydia*. *Amanda* förblev ”hemmadotter”. *Linda* var lärarinna innan hon gifte sig och sedan bodde i Klöverfors.

Ur dagbok 1911. Om besök, husförhör och om vem som hade tröskverket. *Foto: Margareta Lindström*

En mångsysslare

Johan Petter hade 1874, året efter att han gift sig med Klara, börjat bygga ett hus på en tomt intill föräldragården. Han byggde förutom boningshuset även lagård, loge, lider och ett antal lador.

I lidret hade han sin snickarutrustning, svarv och hyvlar. Han tillverkade där verktyg, sparkstöttingar, möbler mm, och han skar ut fint snirklade bokstäver och siffror i träet för att märka dem med sina initialer och årtal.

Om livet i byn och på gården skrev han i *dagböcker*. Den 17 januari 1911 flyttade dottern Linda till Klöverfors och sitt nya liv som gift. Något senare fick hon besök av brodern Karl. Den 7 februari hölls Husförhör i ”storm och snödrev” och två dar därefter noteras att ”J. Karlsson har tröskverk i dag”. Den trettonde for Karl ”till Kåge efter orglen”.

Det finns även en *anteckningsbok* bevarad efter Johan Petter. I den finns självklart noteringar om slåtter och skörd men också information om annat han höll på med. Bl.a köpte han in konstgödsel, gräsfrö mm och sålde till grannar och andra bybor. Han beställde det från Sveriges Superfosfatfabrik. Varorna kom till hamnen i Furuögrund, han har noterat vad det kostade att ha varorna i hamnen och hur länge de fick ligga.

Skinn han lämnade in för garvning har Johan Petter också antecknat, det var skinn från får, get, katt och kalv. Möbler som lämnades för målning och mått på begravningskistor som han tillverkade, allt finns noterat. På sidorna finns även en lista över virke som han levererade till kyrkbygget 1914.

Johan Petter Lindström blev 1881 förste ägare till fastigheten 3:10 i Finnträsk. Den övertogs 1923 av sonen Sanfrid, från 1956 av Erik och Ellen Lindström.

Ett välbekant mönster

Jan Persa och Fredrika försörjde sig av vad skogen och jorden gav. Med en del bisysslor kunde de två sönerna Johan Petter och Leonard, som övertog var sin halva av hemmanet, också livnära sig av jord- och skogsbruket. Utvecklingen därefter följer ett välbekant mönster.

När den *tredje* generationen, Sanfrid och Andreas, tog över på 1920-talet delades hemmanet ytterligare en gång och var nu en fjärdedel av den ursprungliga ytan. Nyodlingar gjordes och man

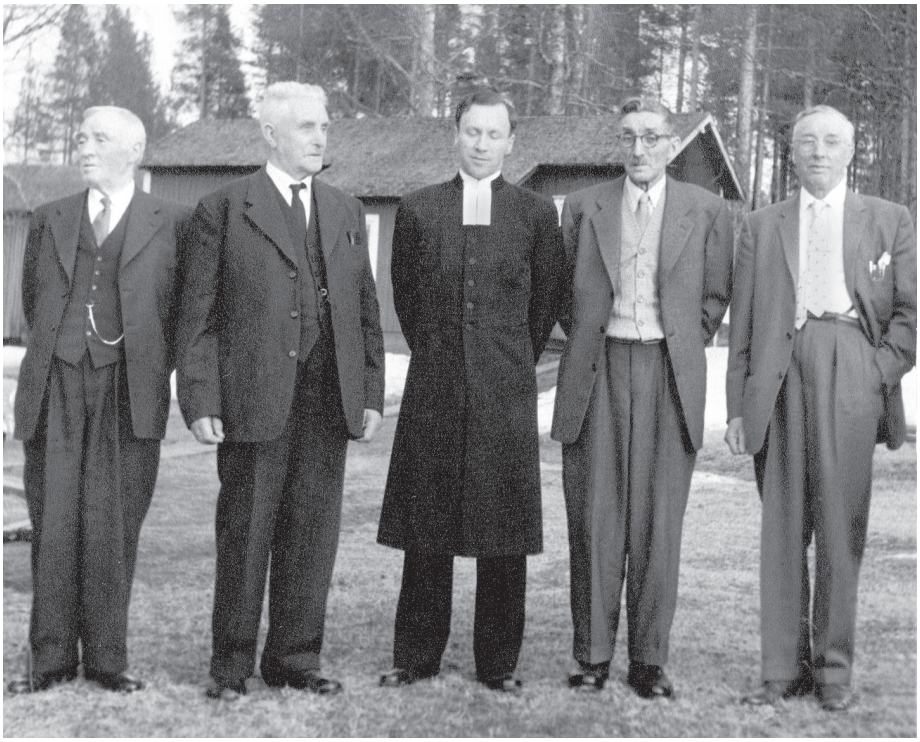
täckdikade för att kunna bruka jorden effektivare, och de skaffade bättre redskap som kunde dras av hästen. Fler boskap inköptes och genom att ha tillfälliga arbeten vid sidan om, bl.a på byns såg eller vid byggen, kunde de försörja sina familjer.

För den *fjärde* generationen, Sanfrids son Erik och Andreas' son Sigvard, som fortsatte bruka fjärdedelen av det ursprungliga hemmanet, blev det svårt. Det är nu 1950-tal. Även då görs nyodlingar och man köpte gemensamt in skördetröska och anlitade traktor för en del arbete på lägdorna. De började även använda bekämpningsmedel mot skadeinsekter och utsatte sig för stora hälsorisker. De arbetade hos skogsbolag på vintrarna, och deras fruar arbetade en del utanför hemmet.

Men för att fortsätta som jordbrukare krävdes större arealer och mekanisering, småjordbruken hade ingen framtid. Erik och Sigvard skaffade sig avlönade arbeten och drev jordbruket "vid sidan om". För den *femte* generationen var jordbruket inget alternativ med den storlek som hemmanen hade. De skaffade sig utbildning och andra yrken, men hemmanen finns kvar hos arvingar.

Idag finns det bara en jordbrukare "söromträsket", och han förfogar över stora ytor. Det är Torbjörn Lindström, sonsons sonson till Johan Persson och Fredrika Fredriksdotter. Hans gård står nära platsen för nybyggarnas första boning 1847.

ÅKE BÄCKMAN och
MARGARETA LINDSTRÖM

Fyra bröder i Finnträsk, maj 1957. Från vänster Johan, Leonard, Andreas och Carl. Prästen är Per-Göte Lindström, son till Andreas.
Foto: Åke Bäckman

Till höger:
Alla ättlingar till Johan Petter och Klara Lindström presenteras i en illustrerad lista som kan ses och hämtas på nätet:
http://lokalhistoria.skelleftea.org

I Johan Petters stadiga stolar

Den här barnstolen har använts av fyra generationer. På bilden Lars Lindström i Finnträsk, två år 1957. Hans far och söner har suttit i stolen, en sonson använder den nu.
Foto: Åke Bäckman

Johan Petter Lindström i Finnträsk var en flitig snickare. Han tillverkade verktyg, sparkstöttingar och möbler. En hållbar barnstol finns kvar i flera exemplar i släkten.

Einar Forsell i Rosvik, sonson till Johan Petters dotter Linda, skriver i ett brev: "Jag bifogar bilder av Fredrik Forsell (född 1979) och av Alvin Forsell (2008) i samma barnstol som jag (1948) och min pappa Henning (1920) har suttit i och troligen även hans äldre syskon under 1910-talet. Bordet är öppningsbart med en mycket smart låsning. Luckan baktill har kvar gångjärnen men har inte använts vad jag minns."

ÅB

Övre bilden: Fredrik Forsell (född 1979) med 1-årstårtan. Nedre: Alvin Forsell (2008), son till Fredrik.

Tora 1883-1978
gm Ernst Johan Holmgren 1878-1941

Ernst och Tora gifte sig 1907.
Foto: Nelly Forszén, Kiruna

Folke 1908-99
gm Margit Ekström 1908-68
EIVOR 1941-
Birgitta 1960-
Johanna 1984-
Jessica 1985-
Bo 1964-
Madelene 1988-
Emma 1990-
Johan 1993-
Patrik 1994-

Tonny 1911-
gm Birger Bäckman 1903-65
LARS 1937-
Charlotte 1963-
Johan 1989-
Anna 1991-
Anna 1965-
Fanny 1995-
Jacob 1997-
Alice 2003-
Ulrika 1968-
Clara 2002-
Karl 2003-
ÅKE 1940-
INGRID 1944-
Karin 1972-
Emma 2003-
Filippa 2005-
Per 1975-

Börje 1912-76
gm Ester Andersson 1913-2008
Paret fick inga barn.

Gerda 1915-94
gm Börje Dahl 1915-82
TOMAS 1945-90
Erik 1987-
Marie 1989-
BARBRO 1948-
Martin 1973-
Annika 1979-

Greta 1918-
gm Einar Kempe 1913-
HANS 1944-
Viktoria 1975-
Celina 2004-
John 2007-
Daniel 1980-

Familjen Holmgren i Kiruna 1914.
Barnen är Tonny, Folke och Börje.
Foto: Borg Mesch, Kiruna

Tora på ett ålderdomshem i Skellefteå 1977, året före sin bortgång.
Foto: Åke Bäckman

Viktoria (Tora) anslöt sig till sina bröder i Kiruna. Hon arbetade bl.a. som strykerska och träffade i det sammanhanget Ernst Johan Holmgren, som var rallare vid bygget av malmbanan till Narvik. De gifte sig 1907 och fick fem barn. Familjen flyttade 1929 till Kallholmen (som 1933 blev Skelleftehamn), där Ernst fick en på den tiden trygg anställning som tågkonduktör. Sonen Folke valde att bli kvar i Kiruna, där han hade arbete.

Medaljör.

Konduktör E. J. Holmgren, Skelleftehamn.

Stockholm den 7. TT.
Medaljen i guld av femte storleken med inskriften "För berömliga gärningar" har på fredagen av k. m:t tilldelats konduktören E. J. Holmgren, vilken den 14 jan. i år med fara för eget liv försökte rädda en kvinna från att bli överkörd av tåget vid Skelleftehamns nedre hållplats.

* * *

Hr Holmgren, vilken år 1933 tilldelades silvermedalj för nit och redlighet i rikets tjänst, framhåller vid ett samtal med Skbl. helt anspråkslöst, att räddningsbragden ju tyvärr icke lyckades. Att han själv var nära att sätta livet till är dock ett faktum, och han har såtunda fortfarande en del skador i ena handen, uppkomna vid tillfället ifråga.

Skellefteblad 7 mars 1936.

Ernst och Tora Holmgren med barnen vid Toras 50-årsdag 1933.
I mitten Tonny, stående fr. v. Gerda, Folke, Börje och Greta.
Foto: Sundborg & Lindberg, Skellefteå

Norra Västerbotten
FRISINNAD-LÄNSTIDNING

Radikal, samhällsomstörtande och kristendomsfientlig

Det var nog inte många som trodde på någon ljusnande framtid för tidningen Norra Västerbotten när den startade i Skellefteå av en grupp frisinnade liberaler vid årsskiftet 1910-1911.

Ett illa förberett tidningsföretag som inte skulle bli långlivat, var den allmänna uppfattningen. Framför allt hos stadens styrande, företagare och andra som trodde att de förstod sig på saken. På den nya tidningens pluskonto fanns visserligen entusiasmen hos grundarna, men frågan var om det skulle räcka tillräckligt långt. På minuskontot fanns ju så mycket mer.

Och, det är klart, när man läser igenom alla artiklar och protokoll som berättar om mödorna innan första numret var ute bland läsarna och om alla bekymmer de första åren – ja, då inser man att det faktiskt fanns anledning till oro.

Start från noll

För här handlade det verkligen om ett företag som startade från noll. Det gällde inte bara ekonomi utan även mer materiella saker som lokaler och teknisk utrustning.

Och i botten fanns förstås en befogad oro för att det inte skulle finnas tillräckligt många läsare som var intresserade av att köpa och läsa den nya tidningen.

Även det en oro som kunde sägas vara befogad. I den lilla staden Skellefteå med drygt 1 200 invånare fanns på den tiden redan två tidningar, båda väl etablerade i staden sedan några decennier. Lägger man till detta att Västerbottens-Kuriren i Umeå hade ständig lokalredaktör i Skellefteå och enligt egen uppgift ”ej så få läsare i norra länsdelen” måste beslutet att starta en tredje tidning i staden onekligen betecknas som djärvt. En del skulle nog kalla det dumdristigt.

De fattigas tidning

Några marknadsundersökningar gjordes förstås inte på den tiden. Det var vara att hoppas och tro. Hoppas och tro på att folk både ville läsa den nya tidningen och att de hade råd.

Från Norra Västerbottens första redaktionslokal vid Viktoriaesplanaden.

Upplagan växte snabbt, och 1920 var den 5.700 exemplar tre dagar i veckan. Bilden är från mitten av 1930-talet, då sexdagarsutgivning infördes och distributionsarbetet fördubblades i ett slag.

Det sistnämnda var inte helt oväsentligt i sammanhanget. För de frisinnade tidningsmakarna sökte inte sina läsare i första hand hos de rika utan snarare hos de fattiga. Det var ”småfolket” i staden och ute på landsbygden, folk med små inkomster eller nästan inga inkomster alls, som antogs vara den nya tidningens största anhängare.

Av detta följde att till motståndarlägret hörde de rika i staden och många av dem var inte bara rika utan också inflytelserika. Och detta inflytande utnyttjades förstås maximalt eftersom de värnade om sina tidningar, de redan befintliga högertidningarna. Det är ingen överdrift att påstå att stadens styrande gjorde allt för att göra nya Norra Västerbottens födslovåndor så svåra som möjligt.

De nya tidningsutgivarna hade till exempel stora problem med att skaffa lokaler. Inte för att det var brist på lokaler vid den här tiden. Utan därför att ingen ville – eller vågade – ge den nya tidningen en hjälpande hand och därmed göra sig till ovän med de mäktiga högerkrafterna i stadens ledning.

Andligt gift

Det förekom också en hel del mer eller mindre elaka ryktesspridningar vid sidan om de mer raka och öppna politiska angreppen. Det här var ju i arbetarrörelsens barndom och långt innan det fanns några tankar på borgerliga allianser. En ny tidning som skulle bli liberal och frisinnad ansågs alltför ”röd” – eller vänster – för dåtidens högerkrafter.

Ett rykte som fick stor spridning var att den nya tidningen inte bara skulle bli radikal och samhällsomstörtande utan även kristendomsfientlig. Folket varnades därför ordentligt för ”det andliga gift” som nu var på väg.

Brist på kapital

En anledning till att många tvivlade på att Norra Västerbotten hade någon framtid eller att den överhuvudtaget skulle kunna komma igång var att kapital saknades. De flesta Skelleftebor av betydelse var som nämnts redan engagerade i de två andra tidningarna och hörde till det politiska motståndarlägret. Och om mäktiga borgare med pengar inte ställde upp, vem skulle då stötta Norra Västerbotten med kapital?

Ja, även när det gällde kapitalet så löste de blivande tidningsutgivarna problemet genom att inte vända till de rika utan till de fattiga – eller ”småfolket” som man sade. Under lång tid före starten åkte de frisinnade runt om i bygderna och argumenterade för sin politik och sin tidning. Ty tidningen skulle inte bara berätta om de lokala nyheterna utan även propagera för den liberala och frisinnade politiken. Den skulle klart och tydligt ta ”småfolkets” parti.

Tidningen med stort T

Tillräckligt stort intresse fanns uppenbarligen bland detta ”småfolk” och tidningen fick en brokig samling ägare bestående av bönder, småföretagare, tjänstemän och arbetare som köpte andelar i tidningen efter förmåga. Det blev kanske inte pengar i överflöd till det stora tidningsäventyret. Men tillräckligt i alla fall så att tidningen kunde komma igång. Alla farhågor till trots.

Visst gick det lite knackigt till en början, men upplaga och annonsförsäljning ökade sakta men säkert. Och det visade sig ju rätt snart vilken tidning det var som skulle ta kommandot.

Man kan väl så här i efterhand säga att de styrande och inflytelserika i staden – och andra politiska motståndare – underskattade entusiasmen och envisheten i den frisinnade gruppen när de så snabbt och envist siade om tidningens snabba undergång.

Det handlade dock här inte bara om några enkla affärer och något litet företag som skulle startas utan om Tidningen med stort, mycket stort T. Den som skulle föra frisinnets och liberalismens talan.

Det handlade om ideologi och om politisk kamp. Och i sådana fall brukar vilja och optimism finnas i överflöd.

I alla fall fanns det den här gången så att det räckte. Både att komma igång med tidningen och sedan driva den vidare.

BENGT ENQVIST

Norra Västerbotten
FRISINNAD LÄNSTIDNING

Hemmets och nykterhetens väktare

Redan från början slog Norra Västerbotten fast vilka värden som tidningen ville slåss för. Det handlade förstås om politiken, den frisinnade tanken, men även annat som under lång tid skulle inta en särställning. Dit hörde familjen och nykterheten.

I det allra första provnumret, utgivet 17 december 1910, är Västerbottens Goodtemplare, det vill säga nykterhetsrörelsen IOGT, något av ett nav.

Bland förstasidans många annonser fångar två intresset. Den ena annonsen propagerar för IOGT, den andra för en ny bok skriven av en av rörelsens stora förkämpar: *10 års vandringar i Västerbotten i Goodtemplarordens tjänst.* Vackert inbunden med guldskrift på röd botten.

Boken var tryckt 1909 och kunde köpas som 10 häften för 2 kronor och 50 öre, eller som inbunden bok för 3 kronor och 75 öre.

Under så gott som hela Norrans första riktiga utgivningsår, 1911, återkom reklam för boken gång på gång i Norran. Det var inte så konstigt. Författaren, *Emil Öster*, drev själv bokförlag i Skellefteå. Märkligare är kanske att boken trycktes hos Aktiebolaget Skellefteå nya Tidning, som nystartade Norra Västerbotten nu tog upp kampen med.

När Norran vid nyår 1911 utgav sitt allra första nummer publicerades också det första fotot. Det visade IOGTs ordenshus i Byske men kunde föreställa ungefär vad som helst. Bilden var mörk och suddig. Norran hade långt kvar innan det blev ordning på trycket.

Byskebornas nyårsfirande nämns för övrigt som ett föredöme för hur människor bör fira och blev ett av många exempel som Norran skulle slå vakt om under de år som följde.

ÅKE LUNDGREN

Hemmets väktare. Så kunde det då och då se ut i den tidiga Norran. Den druckne fadern kommer hem på avlöningsdagen.

Nykterhetsaposteln Emil Öster, i täten, på vandring i ”obygderna” tillsammans med okänd följeslagare. *Bild ur Östers bok.*

På väg mot hundra

Norran är inte den första tidning som funnits i vår bygd, men den största – och mest långlivade. Fast det var nära att det djärva tidningsprojektet kom av sig redan i starten.

Året var 1910. En grupp frisinnade, med fjärdingsman *Anton Wikström* från Jörn i spetsen, beslöt att starta en tidning.

Problemen var många. Bankerna ställde inte upp och lämplig lokal saknades. Då kom telegrafassistenten *Verner Johansson*, som själv sympatiserade med de frisinnade, till entusiasternas räddning. Han ägde en tomt vid Viktoriaesplanaden och tog på sig uppgiften att själv vara byggherre. Nu fattades bara personal.

Provision

Herr *Karl Andersson* anställdes som expeditionsföreståndare mot en årslön av 700 kronor, plus provision. Uppgiften var bland annat att sälja de inkomstbringande annonserna.

Förste redaktör blev *Ivar Österström* från Borås, då lämplig kandidat saknades i bygden. För 2 000 kronor om året skulle han ensam sköta redaktörskapet. Han var 23 år, landets yngsta redaktör. I mitten av december 1910 anlände han med häst från järnvägen i Bastuträsk.

”Kölden smällde i knutarna, det var mer än 30 grader kallt. Men det var en oförglömlig färd. En lång rad skjutsar ringlade sig i kvällen som ett klingande, levande band mil efter mil mot kusten och staden. Någon gång vid midnattstid dök den sparsamt upplysta staden fram och karavanen körde in på Storgatan. Det tjänar inget till att försöka skildra mina tankar i den stunden. Det räcker med att säga att de voro många.”

Maskiner saknades

Ändå var det faktiskt nära att Österström vänt på fläcken. Av Verner Johansson fick han veta att kassan var skral, att tidningshuset knappt var under tak och att maskiner saknades. När den unge redaktören kröp till kojs räknade han sin kassa, konstaterade att han hade pengar tillräckligt för resan tillbaka om han bara avstod från att äta på tåget, och gjorde sig i tanken redo för hemfärd.

Redan nästa dag kom dock fjärdingsman Anton Wikström från Jörn, bjöd Österström på konditori och övertalade honom att stanna.

Den 17 december 1910 trycktes det första provnumret av ”Norran” hos Umebladet, då det egna tryckeriet ännu inte stod färdigt. Ytterligare två provnummer följde innan den första riktiga Norran utgavs den 3 januari 1911.

Norra Västerbotten hade kommit för att stanna. Ett årsabonnemang kostade 2 kronor och 50 öre, tidningen utkom två gånger i veckan och telefonnumret till den nya tidningen var lätt att lägga på minnet: Rikstelefon 111.

ÅKE LUNDGREN

Tidiga redaktörer:

Ivar Österström (från 1910)
Anton Wikström (från 1913)
K H Wikström (från 1935)

Tidiga upplagesiffror:

1912 - 2200 ex, 1915 - 3600 ex, 1920 - 5700 ex.

Utgivning:

Två dagar per vecka, från 1919 tre dagar/vecka, från 1936 sex dagar/vecka.

Tidningar utgivna i Skellefteå

Fjäll-Örnen 1848-49
Nya Fjäll-Örnen 1849
Skellefteå Tidning 1849-59
Ske-å nya Tidning 1860-1919*)
Norra Vesterbotten 1886-87
Skellefteblad 1887-1951*)
Vittnet 1888
Norra Västerbotten 1910-
Nordsvenska Dagbladet 1951-58
(f.d. Skellefteblad)

*) Konkurrenter till Norra Västerbotten vid dess start 1910.

Källa: Tidskriften ”Västerbotten” nr 1/1992
Lästips: Stellan Rosén, Tidningar i norr 1841-1981, Umeå 1981.

Bland läsarna har Norra Västerbotten alltid kallats ”Norran”. Från 2010 är det tidningens officiella namn!

Ögonblicksbild den 6 juni 2009

Foto: Ulf Torstensson

Med paroller som ”Inga rasister på våra gator” och ”Norrland för alla – utom för er!” förhindrade uppemot ett tusental skelleftebor ett antal sörländska nynazister att genomföra ett möte på Möjligheternas torg. Polisen medverkade till att avvisandet kunde ske under tämligen värdiga former.

Senast nazisterna försökte etablera sig i Skelleftebygden var – oss veterligt – den 10 januari 1934, då det nybildade Nationalsocialistiska Blocket under ledning av advokat Sven Hallström och museiintendent Holger Möllman-Palmgren från Umeå inbjöd allmänheten till upptaktsmöte på godtemplarlokalen Boston. Även den gången avvisades försöket, framför allt genom kritiska frågor från ungdomar som Karl Lidbom samt Ragnar Eriksson och andra SSU-are.

Källa: Artikel av Stig-Henrik Viklund i tidskriften ”Västerbotten” nr 3/2008.

ROLF GRANSTRAND

Pris 30 kr

Skelleftebygden